

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Statistisch geweld

Verhaar, M.

Citation

Verhaar, M. (2003). Statistisch geweld. *Bestuurskundige Berichten*, 18(2), 7-8. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211025>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211025>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

INTERVIEW: dr. J.J. SCHRIJEN

Merkt u dat het driehoeksoverleg door de individualisering van de maatschappij en de grotere rol van de media soms onder druk komt te staan?

scholen, is gelukkig weer opgelaaid. Dat vlammetje aanwakkeren is wat we willen en dat brandt nu bij iedereen.

“Wat daar gebeurde, is één incident op zichzelf en zo hebben we het ook naar buiten gebracht.”

Carnaval is bijvoorbeeld door media-aandacht een veel groter evenement geworden en dat brengt consequenties met zich mee. Er komt een ander soort publiek en dan wordt de beheersbaarheid van zo'n evenement minder. Daardoor is veel meer communicatie binnen het driehoeksoverleg nodig. De communicatieadviseur zou wel eens de belangrijkste adviseur kunnen worden van de verantwoordelijke op dat beleidsterrein.

Was u niet bang voor extreme onrust tijdens het hele gebeuren rondom René Steegmans?

Wat daar gebeurde, is één incident op zichzelf en zo hebben we het ook naar buiten gebracht. Het hele voorval kwam vervolgens op de dag van de stille tocht in een uitzending van Netwerk aan bod. De ouders van één van de verdachten werden toen verkeerd gepresenteerd. Ze deden toen uitspraken die de situatie gespannen maakten en we hebben toen wel wat extra politie achter de hand gehouden.

Hoe is dat incident nu opgepakt door het openbaar bestuur?

Ik benadruk altijd dat dit om incidenten gaat, ontsparing van individuen. Aan de andere kant heeft het impact op het gevoel van onveiligheid. We moeten dus dat negatieve aangrijpen als een proces waarmee we zaken kunnen verbeteren. De jeugdhulpverlening is gemotiveerder en de discussie in de politiek, maar ook op de

Maar hoe kunnen probleemjongeren beter worden aangepakt? De verdachten in de kwestie Steegmans waren eerder al veelvuldig in aanraking met justitie geweest.

Toevallig heb ik dat net op mijn bureau een programma liggen waarin jongeren met harde hand

weer discipline wordt bijgebracht. Wij doen al mee aan het uit Zuid-Amerika overgewaaid "Youth at Risk"-programma, dat 20.000 euro per persoon per jaar kost. In dat programma wordt jongeren op een Amerikaanse manier weer discipline en normen en waarden bijgebracht. 27 jongeren uit Midden en Noord-Limburg doen op dit moment mee. Het is een behoorlijk hard programma, maar als een dergelijk programma echt het enige is wat werkt dan moet het maar.

Stemt u persoonlijk in met dit soort programma's?

Als het helpt wel. Ik heb zelf op een internaat gezeten.

Bart van Horck
Peter Kasbergen

(Advertentie)

Entrekoos

Entrekoos serveert een gegrilde entrekoo van 250 gram met steakfrites, groenten en salade voor maar € 10

én elke vierde Gratis..!

Kom langs voor een lekker stuk vlees, dé bodem voor een goed avondje.

Geschikt voor afgestudeerde borrels en diners. Voor borrels tot max. 100 personen, voor diners tot max. 50 personen.

Entrekoos

Steenstraat 51 2312 BV Leiden
tel. 071 513 58 09
fax. 071 512 08 21

OPINIE

Statistisch geweld

Op het verkiezingsdebat in de Hooglandse Kerk in Leiden op 14 januari zei hoogleraar criminologie Bruinsma: "Het valt allemaal wel mee met de criminaliteit; deze is in de afgelopen jaren redelijk constant gebleven. Burgers maken zich drukker dan nodig is. Het gevoel van onveiligheid is gestegen, maar dit gevoel wordt niet door de statistieken gerechtvaardigd. Dit komt vooral door de media die teveel aandacht geven aan de verslaggeving van misdrijven."

Wat een fantastisch nieuws; waar maakte Fortuyn, gevolgd door bijna alle partijen, zich eigenlijk druk om? Niets aan de hand? Dit klonk mij iets te mooi om waar te zijn, dus besloot ik eerst de site van het CBS te bezoeken (www.cbs.nl).

De bevolking is van eind '96 tot eind 2001 met ongeveer 538.178 mensen gegroeid. Het totaal aantal misdrijven is in die periode met 168.400 gevallen gestegen, het aantal geweldsdelicten dat daar onder valt zijn met 33.664 gevallen gestegen. In deze periode is het aantal misdrijven zowel absoluut als relatief gestegen zijn (zie onderstaande tabel).

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absoluut	-37.460	36.747	-2.464	60.828	21.307	51.982
Relatief	7,64%	7,83%	7,76%	8,10%	8,17%	8,43%

Van alle criminele handelingen wordt 60% veroorzaakt door de zogenaamde groep meerplegers² en veelplegers³. Deze staan na het begaan van een misdaad en arrest vaak zo weer op straat. Het gebeurt dat winkeldieven binnen een uur weer buiten staan, om dit er vervolgens bij de gedupeerde winkelier in te wrijven. Zo ontstaat veel frustratie en krijg je situaties zoals vorig jaar bij Albert Heijn, waar twee personeelsleden eigen rechter gingen spelen.

Nog een voorbeeld: een jongen betrapt op het plein voor het centraal station in Leiden twee jongens die net zijn fiets hadden gestolen. "Geef mijn fiets terug", zei hij. "Je kan hem wel terugkopen", meldden de twee jongens. Ah, gelukkig, op het plein stond ook een politieauto. De jongen liep naar de politieauto toe waar twee agenten inzaten en zei

dat zijn fiets zojuist is gestolen. "Doe daar wat aan". Het antwoord van de agenten: "Sorry, daar kunnen we helaas niets aan doen. Dien maar een aanklacht in". Uiteindelijk heeft hij zijn fiets terug moeten kopen voor vijftig euro. Aangifte heeft hij uiteindelijk niet gedaan, omdat er met diefstal van fietsen in de praktijk toch niets gebeurt. Als hij al aangifte had

gedaan van de diefstal van zijn fiets, was de kans dat de dader was opgepakt verwaarloosbaar klein geweest. Dergelijke gevallen tasten het gevoel van onveiligheid aan. Zo ook het feit dat aangiftes blijven liggen of het feit dat van alle aangiftes het oplossingspercentage rond de 15% ligt (het is in 2001 wel gestegen met 0,8% ten opzichte van 2000). Je wordt er niet vrolijk van als politie en justitie niets met je aangiftes kunnen. Het wordt zo wel verleidelijk gemaakt om eigen rechter te gaan spelen.

In het jaar 2001 (het jaar van de aanslag op het WTC) was er een stijging te zien in het gevoel van onveiligheid, maar toch was dit gevoel bij de burgers in 1999 en 2000 niet veel kleiner⁴. Het gevoel is blijkbaar redelijk constant. Het gevoel van onveiligheid wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door het gebrek aan sociale cohesie in de wijken⁵. In het

verleden kreeg veiligheid minder aandacht. Zeker voor de situatie in onveilige wijken in bijvoorbeeld Rotterdam was geen aandacht. De heren regenten zagen hun kiezers massaal naar Leefbaar Rotterdam vluchten, een partij die de erbarmelijke omstandigheden in de wijken wel durfde aan te kaarten. Veiligheid kreeg bij de laatste verkiezingen de hoogste prioriteit, en terecht. Veiligheid is een fundamenteel mensenrecht. Rotterdam heeft een soort barometer ontwikkeld waarmee het gevoel van onveiligheid in kaart kan worden gebracht. Op dit moment scoort Rotterdam in totaal een 2,69 (waarbij 0 een groot gevoel van onveiligheid is en 5 van veiligheid). Onvoldoende dus; een 5,38 op een schaal van 10.

De ambitie is er wel om de veiligheidsproblemen aan te pakken. De hoofdcommissarissen willen het opsporingspercentage drastisch ophogen en zijn bereid om op het resultaat te worden afgerekend. Bij de voorlaatste verkiezingen werd gepleit voor duizenden extra agenten, zeker door de rechtse partijen. Dat zou een bottleneck wegnemen in de aangiftes en het verwerken van processen-verbaal. Als dit een daadwerkelijke stijging zou betekenen voor het aantal aanhoudingen, verwerkte aangiftes en processen-verbaal, komt de volgende schakel in de keten in actie: het openbaar ministerie. Op dit moment heeft het OM al grote capaciteitsproblemen. Als er een groeiende stroom van strafzaken is, krijgt het OM een steeds groter probleem. De rechterlijke macht is ook overwerkt en zal met het OM dus extra worden belast met nieuwe zaken. Meer processen-verbaal zullen waarschijnlijk leiden tot meer transacties (schikkingen) en septs door de rechter. En dan hebben we het nog niet eens over het sluitstuk van de justitiële keten: de penitentiële inrichtingen, die zoals een ieder weet, te kampen hebben met personeels- en capaciteitsproblemen. De demissionaire ministers van BZK

COLUMN: KOENFUSION

en Justitie en de staatssecretaris van BZK hebben een veiligheidsplan geschreven en wilden extra investeringen doen in veiligheid van 190 miljoen euro, oplopend tot 720 miljoen euro in 2008. Het is, nu het economisch slecht gaat, de vraag of een volgend kabinet zal durven te investeren in veiligheid. Dit is echter een noodzakelijke ingreep. Ik kan nergens cijfers vinden die de stelling onderschrijven dat het wel meevalt met de criminaliteit, weinig goed nieuws dus. Wel is het goed nieuws dat het veiligheidsvraagstuk de hoogste prioriteit kreeg bij de vorige kabinetsformatie. Dit probleem moet de aandacht blijven krijgen die het verdient. Dit zijn mijn conclusies, maar misschien ben ik wel een onverbetterlijke pessimist die het allemaal veel te zwart ziet. De statistieken van het CBS zullen laten zien of 1999 en 2001 trendbreuken waren en men weer 's nachts in het park een rondje kan gaan joggen. Ik blijf nog eventjes pessimistisch. Tot slot nog een tip aan de betrokken bestuurders: als de politici en hoofdcommissarissen een gunstiger statistisch beeld willen laten zien, doen zij er verstandig aan de categorieën meer- en veelplegers, wanneer zij weer in de fout gaan, voorlopig niet meer de straat op te laten gaan. Dat zal de misdaadcijfers flink drukken.

Voetnoten

¹CBS-tabellen: Bevolking; maand - en jaarcijfers en Misdrijven en verdachten naar politieregio en type misdrijf, Totaal Nederland). *Misdrijf Absoluut* is het totaal aantal misdrijven in jaar x minus dat in het jaar x-1 (misdrijf absoluut in 2001 is dus het totaal aantal misdrijven in 2001 minus dat in het jaar 2000). *Misdrijf Relatief* stelt voor het totaal aantal misdrijven in een bepaald jaar gedeeld door het totaal aantal inwoners van ons land in dat jaar.

² twee tot tien processen-verbaal wegens een misdrijf, zie: *Naar een veiliger samenleving* van het Ministerie van Justitie en BZK, pagina 23

³ meer dan tien processen-verbaal

⁴ In de jaren 1999, 2000 en 2001 waren deze respectievelijk: 21,9%, 20,8% en 22,5%

⁵ Zie *Voor het beleid achter de cijfers*, zie <http://www.intomart.nl/nl/nieuws/publicaties/brochure.pdf>

Marc Verhaar

Studeren? Au!

De jongste hervormingen die de regering wil doorvoeren in het onderwijs kunnen rechtstreeks naar het Guinness Book of Records. Onder vermelding van 'Hoe maak ik mezelf en mijn land belachelijk'. De plannen luiden als volgt: voor studenten wordt de OV-kaart ingetrokken en verdwijnt ook de prestatiebeurs om te worden tot een volledige lening. Waar laten we vervolgens de prestatiebeurs, zal men gedacht hebben. Het bekt tenslotte zo lekker. Ach, laten we die anders verschuiven naar het VMBO. Zo stimuleren we deze groep mensen om meer hun best te doen op school. Hier komen uiteindelijk toch de meeste probleemjongeren vandaan? Die zullen dan misschien wel meer aandacht aan school gaan besteden, zodat we de samenleving in één klap een stuk beter opvoeden, beginnend van onderaf. Dat je vervolgens het collegegeld ook nog maar even verhoogt naar 6600 gulden moet al helemaal niet meer ter zake doen. Als je ergens wilt komen moet je er iets voor over hebben. Dus laten we de slimste laag van de bevolking zo veel mogelijk betalen om slimmer te worden en komen we hen daarbij zo min mogelijk tegemoet.

"De hond was net lekker een of andere baggersloot ingesprongen"

Opeens moet ik denken aan een keer dat ik door het bos liep en een man zijn hond zag roepen. Die hond was net lekker een of andere baggersloot ingesprongen, waar zijn baasje natuurlijk niet echt blij van werd. Dus staat die man die hond als een gek terug te roepen. De hond gehoorzaamt meteen aan het bevel van zijn baas en komt de sloot uit. Vervolgens straft zijn baas hem met een scheldkanonnade en een tik voor z'n snuit. De hond en mij in verwarring achterlatend. De eerstvolgende keer dat die hond weer in zo 'n sloot ligt zal hij wel twee keer nadenken voordat hij eruit komt als zijn baas dat beveelt. Hij zal als hij luistert immers gestraft worden.

Met andere woorden, de overheid kan wel van iedereen verwachten dat ze zich zo hoog mogelijk laten opleiden om daarmee zichzelf en het land een dienst te bewijzen. Maar ik denk dat meer mensen wel twee keer zullen nadenken voordat ze uit de 'VMBO-sloot' opklommen naar een hogere opleiding. Hier zullen ze immers financieel voor gestraft worden.

Zo stimuleer je de economie; door laag opgeleiden daarvoor te belonen en het de hoog opgeleiden zo moeilijk mogelijk te maken. Dat zal leiden tot een versteviging van de kenniseconomie! Tot zover, ik moet weer met mijn neus in de boeken. De studie roept. "Blaf!", gehoorzaam ik braaf. "Au!"

Koen Bartels

Wiltu hierop reageren? Stuur dan een reactie in voor de volgende B.B.

OPINIE

Voor een veiliger Nederland

Het lijkt erop dat het thema veiligheid weer even uit de schijnwerpers is verdwenen. Nu de mogelijke oorlog tegen Irak het grootste issue is wordt even niet zoveel aandacht meer besteed aan het gevoel van onveiligheid. Zelfs een liquidatie op wild-west stijl waar tientallen omstanders omheen stonden donderdag 20 november in Rotterdam, haalt nog net met een klein kolommetje de voorpagina van 'De Volkskrant'.

Het lijkt erop dat het in Nederland, zoals overal overigens, weer "politics as usual" is. Het thema veiligheid was er één om stemmen mee te trekken, maar nu andere problemen de kop opsteken lijkt het erop dat Rotterdamers zichzelf maar tegen rondvliegende kogels moeten beschermen met een kogelvrij vest. Misschien kunnen ze er dan meteen een gasmasker bij bestellen, is wel zo toepasselijk in deze tijden van dreigende oorlog.

Het onderstaande stuk heb ik een week voor de Tweede Kamerverkiezingen geschreven naar aanleiding van het mede door de B.I.L. georganiseerd vrouwenverkiezingsdebat met de PvdA, CDA, VVD, SP, D66 en Groenlinks.

Eigenlijk was ik van plan het hier te gaan hebben over eigenrichting, een fenomeen dat, als ik de media mag geloven, op lijkt te rukken nu de politie criminelen niet ofte zacht aanpakt en in onze ogen zelfs onrechtvaardig handelt door de verkeerde mensen op te pakken. Ik refereer hiermee natuurlijk aan de zaak van AH-medewerkers, die overigens schadeloos worden gesteld door een impulsieve toezegging van prins Bernhard. Ik vraag me af of het niet beter zou zijn de vele miljoenen die jaarlijks naar het koningshuis gaan niet gewoon allemaal voor dit soort doeleinden aan te wenden. Echter in dat geval mogen de vrijgesproken heren in de Puttense moordzaak binnenkort ook een aanzienlijk bedrag op hun rekening tegemoet zien. Niet afkomstig van de staat, maar van Beatrix in eigen persoon. Immers, als je consequent wil zijn kan je niet ontkennen dat deze heren, mits ze inderdaad onschuldig zijn, op zijn minst zo onrechtvaardig zijn behandeld als de AH-

medewerkers met hun losse handjes. Maar goed, ik zal niet verder uitweiden over de gevoelsmatige scheve constatering dat recht lang niet altijd rechtvaardig is en daarmee eigenrichting in de hand kan werken, want mijn aandacht werd onlangs getrokken door een zeer actuele en interessante kwestie.

Het feit wilde dat ik 14 januari jongstleden een mede door de BIL georganiseerd "vrouwenverkiezingsdebat" bijwoonde alwaar één van de stellingen waarover de dames debatteerden de veiligheid betrof, het 'magic word' deze verkiezingen.

"Het is natuurlijk eenvoudig stemmen winnen bij dat deel van het electoraat dat zelf ooit slachtoffer van misdaad is geworden"

Het debat zelf ging op dit punt grotendeels aan me voorbij, aangezien de dames zich van dezelfde retoriek bedienden als de bij hun partij behorende

lijsttrekkers, wat onvermijdelijk de nodige cliché's opleverde. Naar ik meende was het Lousewies van der Laan van D'66 die toch een dappere poging waagde het cliché "meer blauw op straat" te veranderen in het poëtische alliteraire "beter blauw op straat". Denkt u ook even aan de zich in zijn handen wrijvende campagne strategie als u deze kreet nog vaker hoort, want de goede man heeft blijkbaar iets bedacht wat aanslaat. Nee, het was niet het debat dat mijn aandacht trok, het was de redevoering van de Leidse hoogleraar criminologie G. Bruinsma die was uitgenodigd om voorafgaand aan het debat over veiligheid een stelling te deponeren en daar iets omheen te vertellen. De strekking van zijn verhaal was dat de media een hoop sensatie brachten rondom het gevoel van onveiligheid, dat schijnbaar sinds professor Pim onder de gehele bevolking leeft. Een gevoel echter waar volgens de heer Bruinsma statistisch gezien geen aanwijsbare oorzaak voor te vinden is. In cijfers neemt de criminaliteit niet heel sterk toe en dus is de vraag waar dat gevoel van onveiligheid dan wel vandaan komt. Het lijkt erop dat mensen sensationele berichten uit de media over enkele probleemwijken, die wel degelijk geterroriseerd worden door continue zware en minder zware

misdad, meteen generaliseren naar heel Nederland. Aangezien een aanzienlijk aantal allochtonen in dichtbevolkte achterstandswijken woont, waardoor criminaliteit in de hand wordt gewerkt, is het vervolgens heel eenvoudig om de instroom immigranten maar meteen even te koppelen aan een groeiend gevoel van onveiligheid. Tel daarbij de groeiende vergrijzing op en het feit dat oude dametjes zich 's avonds op straat al gauw onveilig voelen en de